

## **Třetí přednáška.**

**Dornach, 1. prosince 1918.**

### **Vývoj mechanických, eugenických a hygienických okultních schopností v budoucnosti.**

**Rudolf Steiner**

Při těchto pozorováních mi záleželo na tom osvětlit poněkud podobu, kterou by mělo sociální myšlení současnosti přijmout. Dnes bych chtěl k těmto pozorováním připojit něco, co vám může poskytnout příležitost posunout tyto věci na vyšší úroveň, což je skutečně velmi nutné právě s ohledem na zvláštní požadavky ducha naší doby. Na všechny věci, které jsem přednesl a které ještě přednesu - to bych chtěl ještě jednou zopakovat - prosím, abyste pohlíželi tak, že tím není míněna kritika dob, poměrů, nýbrž že se tím má pouze poskytnout materiál pro směr úsudku, materiál, který může dát základ k tomu, aby se mohlo do poměrů nahlédnout hlouběji a s přehledem. Duchovně-vědecké stanovisko nemůže být takovým, aby snad podávalo nějakou sociální kritiku, nýbrž jen takové, aby bez pesimismu a bez optimismu poukazovalo na to, co je. Přitom jsme však přece jenom stále nuceni používat slova jež ten či onen člověk chápe tak, jako bychom chtěli tu nebo onu třídu společenskou kritizovat. Tak tomu není. Mluví-li se tu o buržoazii, tak se o ní hovoří jako o historicky nutném jevu, nikoli že by se mělo vyčítat něco, co právě z jistého duchovně-vědeckého stanoviska bylo prostě nutné. A takto, prosím, přijímejte věci, které dnes přednesu.

Nejprve, milí přátelé, vyjděme z obsáhlého impulsu, který více nebo méně vysloven a také více nebo méně instinktivně a nevědomě, konfúsně a nejasně je přece ale silně základem jak všech nebo velkého počtu lidských hnutí, tak také dnešního socialistického proletářského požadavku. To je ten impuls, že existuje jistý ideál uspořádat takový socialistický řád, který je po všech stránkách uspokojí. Chceme-li to, co je tu základem radikálně a tudíž právě falešně charakterizovat, máme příležitost říci: Usiluje se vymyslet a uskutečnit sociální řád, který má přinést ráj na Zemi nebo přinejmenším onen stav štěstí důstojný člověka všem lidem, řád, na který právě v dnešní době proletářské obyvatelstvo nahlíží jako na stav žádoucí. Nazývá se to „řešením sociální otázky“ a to, co jsem právě řekl, tkví instinktivně za tím, co se nazývá „řešením sociální otázky“.

Nu vzhledem na řešení sociální otázky je nutné, aby se duchovní badatel, který se nemá oddávat v žádné oblasti ilusím, nýbrž má pozorovat skutečnost, aby se také zde žádným ilusím neoddával. Neboť to je právě v této oblasti tím podstatným, že lidé, kteří o tyto věci usilují, nevycházejí ze stanoviska ilusí prostého, nýbrž z toho stanoviska, před než se velké množství ilusí staví, především pak jedna iluse, zeje možné sociální otázku rozřešit.

To souvisí jistým způsobem s tím, že naše doba nemá žádné povědomí o rozdílu mezi fyzickou úrovní a duchovními světy, že tato naše doba pokládá jaksi instinktivně fyzickou úroveň za jediný svět a chtěla by na této fyzické úrovni vykouzlit ráj. Tím je nucena věřit, že člověk je buď odsouzen nenajít nikde spravedlnost, nikde harmonizaci svých pudů a potřeb, nebo je nalézt právě uvnitř fyzického pozemského bytí! Fyzická úroveň, milí přátelé, se ale jeví tomu, kdo pozoruje svět i maginativně, kdo tedy nachází pravou skutečnost, takovým

způsobem, že musí říci: Neexistuje na ní žádná dokonalost, nýbrž jen nedokonalost. Proto je nemožné hovořit vůbec o úplném vyřešení sociální otázky. Můžete se pokoušet, jak chcete, řešit sociální otázku z celé hloubky poznání, nikdy ji nelze vyřešit v tom smyslu, jak tomu dnes velmi mnoho lidí věří. To ale nesmí vést k tomu, abychom si řekli: Jestliže právě nelze sociální otázku vyřešit, pak toho necháme, pak to necháme běžet všechno postaru.

Věc se má totiž tak, jak je tomu u kyvadla. Síla pro kmit vzhůru se získá při kmitu dolů jako síla volného pádu. Jako se právě tedy hromadí při kmitu dolů síla spádná, která se potom spotřebuje při kmitu vzhůru, je tomu tak v rytmickém sledu v dějinném životě lidstva, co můžete najít pro určitou dobu jako nejdokonalejší sociální řád, vůbec jako nějaký řád, když to realizujete, tak se to spotřebuje a vede to po nějaké době opět do chaosu. Život evoluce není takovým, že by byl stejnoměrně vzestupným, nýbrž život evoluce probíhá přílivem a odlivem, probíhá v jakýchsi vlnách. A tím nejlepším, co zřídíte, když to realizujete na fyzické úrovni, vyvoláte stavy, které po jistě době způsobí zničení toho, co jste zřídili. A bylo by tomu s lidstvem zcela jinak, kdyby se tento neúprosný zákon nutnosti v dějinném dění náležitě poznal. Potom by se nevěřilo, že se může v absolutním smyslu založit na Zemi ráj, ale bylo by zapotřebí přihlížet k cyklickému vývoji, k cyklickému zákonu ve vývoji lidstva. A když se vyloučí absolutní odpověď na tuto otázku, jak se má utvářet sociální život, učiníme správně, zeptáme-li se: Co se musí učinit pro naši dobu? Co vyžadují právě impulsy našeho pátého poatlantického období? Co se chce do skutečnosti prosa<sup>43</sup>

dit? Když jsme si vědomi toho, že to, co se realizuje, se opět nutně zničí v cyklickém výkyvu, musí se nám ujasnit, že máme také sociálně myslet jen tímto relativním způsobem, když poznáváme vývojové impulsy jednoho určitého období. Musíme pracovat se skutečností. Pracujeme proti skutečnosti, domníváme-li se, že můžeme nějak zařídit něco s abstraktně absolutními ideály. Pro duchovního vědce, který chce pohlížet na realitu, na ilusi, omezí se právě otázka takto: Co se chce bezprostředně v současné skutečnosti realizovat?

Z tohoto hlediska byly také míněny včerejší výklady, a zcela falešně byste mě mohli vykládat, kdybyste věřili, že se domnívám, že se snad vytvoří absolutní ráj tím, že by se oddělila mzda od práce. Naopak pozorují to z hlubších zákonů vývoje lidstva jen jako jakousi nutnost, která se nyní musí stát. Neboť za tím, co lidé mají ve vědomí, o co usiluje zejména proletářské pojmání života, i když tyto věci také vyhrocuje do tak radikálních požadavků, jako jsou ty, jež jsem vám včera vyjmenoval jako bolševické, za tím spočívá (o, co chtějí instinktivně uskutečnit. A kdo hledí na skutečnost, nedává si předkládat programy, také ne program ruské sovětské republiky, nýbrž tomu jde o to nahlédnout, co je dnes ještě instinktivně za těmito věcmi, které se zevně koktavým způsobem vyjadřují. O to jde, jinak se v těchto věcech nevyznáme, když takto na ně nebudeme pohlížet. To, o co se tu instinktivně usiluje, je právě zcela základním charakterem našeho 5. poatlantického období, které se bytostně liší například od předcházejícího 4. období řecko-latinského, nebo zase od předcházejícího 3. období egyptsko-chaldejského. Lidé musí dnes v sociálním vztahu - ne jako jednotlivé bytosti, nýbrž v sociálním vztahu - tam, kde vystupují jako skupina, cítit něco zcela určitého. A to chtějí také instinktivně. Chtějí dnes, co se ještě nemohlo chtít ve 4. poatlantickém období, co se nemohlo chtít až do 15. století našeho křesťanského letopočtu. Chtějí život důstojný člověka, to znamená, aby se jako zrcadlení v sociálním řádu naplnilo to, co tane na mysli tomuto období jako ideál lidstva. Lidé chtějí dnes instinktivně, aby se zrcadlilo to, co člověk je, v sociální struktuře.

Tomu bylo v 3. poatlantickém, egyptsko-chaldejském období jinak. A ještě jinak tomu bylo dříve ve 2. období. To druhé období, tedy perské, to mělo člověka ještě zcela v jeho niternosti, tu byl člověk ještě zcela vnitřní. Člověk požadoval instinktivně, nikoli zevně, znovu poznávat ve světě to, co měl vnitřně jako potřebu. Nežádal žádnou sociální strukturu, která by mu dala ve vnějším světě poznat to, co měl vnitřně jako touhu, instinkt, jako potřebu. Potom přišlo 3. poatlantické období, egyptsko-chaldejské. Tu požadoval člověk, aby se mu projevovala část jeho bytosti v zrcadle vnější sociální skutečnosti, totiž to, co se pojí k hlavě. Proto vidíme, že od třetího poatlantického období, egyptsko-chaldejského období se hledá theokratické sociální zřízení, vše to, co se vztahuje na theokratické, jaksi nábožensky proniknuté sociální zřízení. To ostatní zůstávalo ještě instinktivní: to, co se vztahuje na drahého člověka, na člověka hradí, na člověka dechu a to, co se vztahuje na člověka výměny látek, to zůstávalo instinktivní. Člověk ještě nepomýšlel na to vidět to nějak v zrcadlném obraze vnějšího řádu. V praperském období existovalo jenom instinktivní náboženství, které bylo řízeno zasvěcenci zarathustrismu. Ale vše to, co člověk vyvíjel, bylo ještě vnitřně instinktivní. Neměl ještě potřebu vidět věci zevně v zrcadleném obraze, v sociální struktuře. Počal v té době, která končila přibližně se založením staré říše římské - roku 747 je pravým letopočtem podle křesťanského počítání - v onom období, které tento letopočet předcházelo, člověk počal v této době požadovat, aby v sociálním řádu opět našel to, co může žít v jeho hlavě jako myšlenka.

Nyní nadešlo období řecko-latinské, které počalo v 8. století, od roku 747 před naším letopočtem a končilo v 15. století po Kristu. Tu člověk požadoval, aby se zevně zrcadlily 2 články jeho bytosti v sociální struktuře, člověk hlavy a člověk rytmický neboli člověk dechu, člověk hrudi. Zrcadlit se mělo to, co bylo starým theokratickým řádem, ale nyní již v jakémsi doznívání. Skutečně mají zřízení, která jsou vlastně theokratická, velmi velkou podobnost s třetím poatlantickým obdobím dokonce i zřízení katolické církve. To tedy pokračuje a nově přistupuje k tomu, co speciálně pochází z řecko-latinského období: vnější zařízení - res publica - ta zařízení, která se vztahují na řízení vnějšího života, pokud přichází v úvahu právo a bezpráví a podobně. Člověk požaduje pro dva články své bytosti, aby je nejen nosil v sobě, nýbrž aby je mohl pozorovat zevně jako v zrcadle. Nepochopíte například řeckou kulturu, nevíte-li, že je tomu tak, že zůstává ještě instinktivním, vnitřním čistý život výměny látkové, aniž se požaduje jeho vnější zrcadelný obraz, který se vyjadřuje zevně v ekonomické struktuře. Pro něj se ještě nepožaduje žádný vnější zrcadelný obraz. Tendence, aby se pro něj požadoval vnější zrcadelný obraz, vystupuje teprve s 15. stoletím našeho letopočtu.

Studujte dějiny, jaké skutečně jsou, ne jako legendy, které byly vyprodukovány naší tak zvanou historickou vědou, pak shledáte také zevně potvrzeno, co jsem vám také z okultních podkladů sdělil o otroctví v Řecku, bez jehož existence je řecká kultura, kterou tak obdivujeme, nemyslitelná. Je třeba jen pomyslet, jak je to začleněno do této struktury sociální, když víme, že toto 4. poatlantické období ovládá snaha mít zevně zřízení zákonné a náboženské, ale ještě žádný jiný řád ekonomický než instinktivní.

A teprve naše doba, naše období, které začíná teprve 15. stoletím po Kristu, vyžaduje vidět celého trojčlenného člověka zobrazeného také ve vnější sociální struktuře, v níž se člověk nachází.

Tak musíme dnes studovat trojčlenného člověka, protože vyvíjí trojí instinkt mít ve vnější struktuře to, co jsem vám řekl.

Za prvé duchovní oblast, která se spravuje sama a má vlastní strukturu.

Za druhé oblast řízení, oblast správní, oblast bezpečnostní a pořádkovou, tedy oblast politickou, která je opět v sobě samostatná.

Za třetí oblast ekonomickou a tuto ekonomickou oblast v zevní organizaci vyžaduje teprve naše období. Vidět člověka uskutečněného v obraze sociální struktury, to jako instinkt vystupuje teprve v naší době. To je hlubší důvod, proč nepůsobí již pouhý ekonomický instinkt, nýbrž proč ta ekonomická třída, která byla teprve vytvořena, proletariát, usiluje o to, zřídit tak ekonomickou strukturu vědomě zevně, jako 4. poatlantické období zřídlilo správní strukturu ve smyslu zákonů, a 3. poatlantické období, egyptsko-chaldejské, strukturu theokratickou.

Toto je vnitřní důvod, moji milí přátelé, když jen na tento vnitřní důvod pohlédnete, proč jsem vám před osmi dny musel předložit trojčlenný sociální řád. Ten skutečně není vynalezen, jak jsou dnes právě vynalézány programy nesčetných společností, nýbrž je vysloven z těch sil, které můžeme pozorovat, když se držíme skutečnosti vývoje. Musí se dosáhnout toho, aby se skutečně a konkrétně a objektivně porozumělo evolučním impulsům, které ve vývoji lidstva existují. Doba k tomu nutí. Lidé se proti tomu ještě vzpírají. Je to pozoruhodné, když se pozorují právě ti, kteří jsou nejdále. Před krátkou dobou vyšly „Dopisy jedné ženy Walthrovi Rathensurovi k transcenci věcí příštích“. V této knize se již hovoří o nižších věcech. Tak například „Vydáním tohoto sešitu se zamýšlí zveřejnit podstatný názorový obsah textů dopisů. Osobní sdělení byla vypuštěna, pokud nemají s tím bezprostřední souvislost. Z toho vyplývá samo sebou, fragmentální forma dopisů, čímž také odpadá neustálé opakování obvyklých oslovení a závěrů. Jasnovidná nadaná žena vyslovuje tu neobyčejné prožívání a vědění o nové duši doby a o novém světovém vývoji proti autorovi knihy „O věcech příštích“. Síly budoucnosti zápasící dnes o vyšší uspořádání života ukazuje se zde v lidském osudu jednotlivce jako prožitá skutečnost nových duševních mocností.

Je pozoruhodné, že se zde hovoří již o velmi mnohých věcech, ale je tu něco kuriózního: Tato žena dospívá k tomu, že člověk může vyvinout vyšší duchovní schopnosti a že může teprve jejich pomocí zřít pravou skutečnost. Tím v podstatě končí kniha, jejíž poslední kapitola se nazývá „Kosmická závěrečná pozorování o světové duši a o duši člověka“, ale to nejde dále než k tomu náhledu, že člověk může mít jisté vyšší schopnosti, ale nikoli až k tomu, co nyní těmito vyššími schopnostmi vidí. To je tak, jako kdyby se člověku dostávalo poučení: Máš oči - ale neumožnilo by se mu něco těmito očima ze skutečnosti vidět. Je pozoruhodné, jaký postoj jistí lidé zaujímají k duchovní vědě. Přímo se hrozí toho, začíná-li se hovořit o lom, co se nyní může vidět. Takové spisovatelce bych chtěl říci: Ty připouštíš, že se v člověku mohou vyvinout vyšší schopnosti. Duchovní věda je tu k tomu, aby říkala, co potom právě vidí v důležitých věcech, když jsou tyto vyšší schopnosti vyvinuty. Ale toho se lidé lekají, to nechtějí ještě slyšet.

Vidíte, jak velice doba naléhá, aby se dospělo právě k tomu, co chce duchovní věda, a jak se současně v člověku hromadí věci, o nichž, jsem hovořil v posledním čísle Bernusova časopisu „Reich“. To se hromadí v lidské duši, že i sami ti, kteří uznávají, že se může duchovní skutečnost zřít, ještě dnes pohlížejí jako na fantastu na toho, kdo nyní hovoří o této duchovní skutečnosti, o níž sami připouštějí, že je skutečností pravou, zeji lze zřít.

Zmínil jsem se o této dámě, protože není ojedinělým jevem, nýbrž že to, co v ní vystupuje, vystupuje v mnohých případech, protože je právě charakteristické, že lidé jsou puzeni pohlízet za hranice obyčejné vnější skutečnosti, ale přece to nechtějí, nečiní to. Na to se poukazuje v této knize, jak má člověk jistou příbuznost s kosmickými silami. Ale jen se nemá snad propánakrále přijít a přednášet těmto lidem obsah mé „Tajné vědy“, v níž jsou tyto vztahy rozvíjeny! Před tím lidé uhýbají! Nedospějeme ale k správnému náhledu na sociální věci, které musí být pozorovány tak, jak jsem vám řekl, jestliže jen uznáváme, že je možné na ně nahlížet, a neuznáváme to, co se muze spatřovat. Je nesmírně důležité toto skutečně nahlédnout. Jinak se bude stále propadat chybě, která byla již naznačena při první dnes pronesené větě, že se zabsolutizuje to, co konkrétně platí pro individuální jednotlivost. že se například lidé ptají ve vztahu k sociální otázce: Jaká zařízení se mají pro lidi udělat po celé Zemi? Ale taková otázka není vůbec dána. Lidé jsou po celé Zemi rozdílní. A právě vzhledem k budoucnosti se bude tato rozdílnost přes všechny internacionalismus stále víc a více ukazovat. A následek bude, že zcela neskutečnou myšlenku vysloví ten, kdo tu věří, že se může socializovat v Rusku právě tak jako v Číně, právě tak v Jižní Americe, v Německu nebo jako ve Francii, kdo tedy vyslovuje absolutní myšlenku tam, kde skutečnosti odpovídají pouze individuální, relativní myšlenky. To je mimořádně důležité, abychom toto měli na zřeteli.

Bylo mou velkou bolestí v posledních letech, kdy by bývalo tak nutné, aby se tyto věci na příslušných místech pochopily, že se právě tyto věci nepochopily. Vzpomínáte si, milí přátelé, že jsem tu před dvěma roky nakreslil mapu, která se nyní realizuje. A tuto mapu jsem nakreslil jenom vám. Chtěl jsem tuto mapu uvést ve známost, abych vyslovil, jaké impulsy přicházejí z jiné strany, protože je zákonem, že když tyto impulsy známe, když se jimi zabýváme, když je přijímáme do vědomí, když korigujeme jistým způsobem, že těmto impulsům lze dát jiný směr. Je to velmi důležité, když se toto chápe. Ale nenašel se právě nikdo, na kom by bylo záleželo, kdo by se byl těmito věcmi zabýval, kdo by byl tyto věci v tomto smyslu bral vážně. Že bylo třeba je vážně brát, to ukazují dnešní události.

Skutečnost, na kterou se přitom musí brát zřetel, je ta, že se dnes opravdu o jistých základních zákonech světové evoluce něco ví v širším rozsahu, a tak, že se toto vědění také zevně uplatňuje jenom v jistých tajných společnostech u britsky mluvícího obyvatelstva. To je něco, co je důležité mít na zřeteli. Tajné společnosti u jiných národů jsou v základě vzato jenom cinkotem frází. Naproti tomu tajné společnosti u britsky hovořícího obyvatelstva jsou zdroje, u nichž jistými metodami, o nichž snad také jednou budu hovořit, co by ale dnes vedlo příliš daleko, se získávají pravdy, podle nichž se mohou věci politicky řídit. Takže můžeme říci: Ony síly, které vplývají z těchto tajných společností do politiky Západu, zacházejí s dějinami věcným způsobem. Počítají se zákony historického vývoje, ve vnějším světě nemusí vše souhlasit do puntíku, jedná se o to, zda se zachází se zákony historického vývoje věcným způsobem, nebo zda se postupuje diletantsky pouze podle libovolných nápadů.

V eminentním smyslu diletantská politika, která je naprosto Bohem opuštěná a mimo všechny historické zákony, byla například politika středoevropská. Nikoli diletantskou, věcnou, nebo - smím-li použít šosáckého výrazu - odbornou politikou byla politika britsky mluvícího obyvatelstva. Britské říše a jejího přívěsku Ameriky. To je ten velký rozdíl, to je to důležité, toho je třeba si všimnout. Je to významné z toho důvodu, že to, co se v oněch kruzích ví, vplývá již do skutečnosti. Vplývá také do instinktu těch lidí kteří potom jsou

zevně na svých postech a jsou reprezentativními politiky, i když jednají jen z politických instinktů. Za nimi stojí síly, o nichž se právě v náznaku zmiňují. Nepotřebujete se proto tázat, zda Nortteliffe nebo sám Lloyd George tou nebo onou měrou jsou zasvěceni do těch sil, o nichž tu jde. Na tom vůbec nezáleží, nýbrž záleží na tom, zda existuje možnost, aby se ve smyslu těchto sil chovali. Stačí jen když přijmou do svých instinktů, co je ve smyslu těchto sil. To ale existuje, to se děje. A tyto síly působí ve směru světových dějin. To je to podstatné. A můžeme příznivě působit v souvislosti světových dějin jen tehdy, když skutečně vědomě přijímáme to, co se takto ve světě děje. Jiná má ten druhý, který záměrně ve smyslu světových dějin působí nebo dá působit, ten má vždy moc. a ten, kdo nic neví, je bezmocný. Takovým způsobem může moc zvítězit nad bezmocí. To je vnější dění. Ale vítězství moci nad bezmocí se odvozuje koneckonců v těchto věcech od rozdílu vědění a nevědění. To je to, co je třeba mít na zřeteli.

A důležité je to, že onen chaos, který se nyní připravuje Na Východě a ve Střední Evropě, na jedné straně ukazuje, jak strašné bylo to, co předstíralo, že zavede do tohoto chaosu státní pořádek, a co nyní je smeteno ale na druhé straně ukazuje to, co se děje ve Střední a východní Evropě, že právě diletantismus v této oblasti prostupuje veřejný život. Na Západě, v obyvatelstvu hovořícím anglicky, vůbec nevládne diletantismus, všude vládne - smím-li, jak řečeno, použít šosáckého výrazu - odborné pozorování věci.

To je ale to, co bude dějinám příštích desetiletí vtiskovat svůj ráz. Ať se ve střední a východní Evropě vytyčí jakkoli vznešené ideály, ať mají lidé jakkoli dobrou vůli v těch či oněch programech, a tím vším se nic nepořídí, pokud se nevyjde z impulsů, které právě tak nebo lépe jsou brány z druhé strany prahu vědomí, jako koneckonců jsou impulsy Západu britsky mluvícího obyvatelstva, brány z oné strany prahu vědomí.

Přátelé, kteří alespoň věnovali těmto věcem pozornost, jak jsem je po léta přednášel, právě tak jako dnes vám, tito přátelé činili vždy v těchto věcech jednu chybu, od níž také naše nejlepší přátelé je zpravidla těžko odvrátit, tu chybu, která vychází asi z této myšlenky: Co je to platné, když se i lidem řekne, že ty nebo ony věci vycházejí z jistých tajných center Západu, musí se je přece nejprve přesvědčit, že takové tajné společnosti existují. V tom se často spatřuje něco fundamentálního. aby se vyvolala tato víra, že takové tajné společnosti existují. Ale to nebylo to, na co se v první řadě mělo hledět. Najdete málo porozumění, chcete-li státníkovi kalibru jistého Kuhlmana vykládat, že existují tajné společnosti, které mají takovéto impulsy. Ale na tom vůbec nezáleží. Dokonce se dělá chyba, když se na to pohlíží jako na něco fundamentálního. Ze se z toho vychází jako z něčeho fundamentálního, to pochází jen ze zlovyku, který existuje také u anthroposofů, a který sem byl přenesen ze staré Theosofické společnosti: tajnůstkářství. Myslí se, že když se vysloví slovo tajný či okultní, a může se poukázat na něco tajného či okultního, tu se už tím dělá zcela zvláštní dojem. Ale to není to, co působí nějak příznivě, když se jedná o vnější skutečnost. Jedná se o to, aby se upozornilo, jak se věci dějí, že lze poukázat jednoduše na to, co může každý svým zdravým lidským rozumem pochopit.

V oněch společnostech, které pěstovaly takové okultní pravdy, jež přihlížejí ke skutečnostem, byla vyslovena například tato věta: Musí se sledovat taková politika, aby se Rusku, až se zřítí ruská carská říše ke spásu ruského národa, poskytla možnost konat socialistické experimenty, které jsou nežádoucí v západních zemích, protože se tu nemohou ukázat výhodnými, žádoucími.

Pokud říkám, že se o tom mluvilo v tajných společnostech, může se o tom všem ovšem pochybovat. Ale když se potom poukáže na to, že celé politické řízení probíhá tak, že tato věta je základem, potom jsme obyčejným lidským rozumem ve skutečnosti, a o to se jedná, aby se probudil smysl pro tuto skutečnost.

Co se tu v Rusku vyvinulo je v základě vzato jen realizací toho, co se chtělo na Západě. Že dnes ještě konají nešikovné socialis50

tické experimenty Neangličané, že se věci realizují všelijakými oklikami, to vědí tyto společnosti tak dobře, že je z toho nijak hlava nebolí, vědí právě, že se jedná o to, aby se přivedly tyto země nejprve tak daleko, aby byly socialistické experimenty tu možné. Jestliže tyto západní společnosti udrží ty země potom v nevědomosti o sociálním řádu, pak se u nich ten sociální řád zavede, pak ty společnosti budou moci řídit socialistické experimenty.

Vidíte, v tom - že se jistým způsobem zadržuje okultní vědění, jež se velmi pečlivě pěstuje právě v těch centrech - v tom spočívá nesmírná moc. A neexistuje žádná záchrana před touto mocí, než když se získává vědění z druhé strany a tak se může postavit proti této moci. V této oblasti se nemluví o vině a nevině, v této oblasti se hovoří právě jednoduše o nutnostech, které přijít musí, protože ony nyní již působí v hlubinách, v oblasti sil, které ještě nejsou fenomény, ale které již jsou silami a fenomény se stanou.

Snad nemusím zdůrazňovat, že trvám na tom, co jsem vždy vyslovoval: Ze vlastní bytostná podstata německého národa nemůže zahynout. Tato vlastní bytostná podstata německví si musí hledat svou cestu. Ale právě o to se jedná, aby si mohlo cestu najít, aby nehledalo na cestách falešných, aby nehledalo na cestách nevědomosti. Nevykládejte si. tedy to. co nyní řeknu, snad v tom smyslu, že by to snad odporovalo tomu, co jsem říkal po léta: neboť všechny tyto věci mají dvě stránky, a to, co jsem naznačil, je v mnohém ohledu chtěním. Může se to paralyzovat, když se z druhé strany uplatní také síly: ty ale musí spočívat na vědění, nikoli na diletantské nevědomosti.

Hleďte na čem záleží, je toto: Když se nezvedne z Východu - a Východem minim vše, co leží od Rýna na východ až po Asii - žádný odpor, tak se právě vyvine britská světová nadvláda se zánikem románsko-latinského elementu Francouzů, jak to je v intencích oněch sil, které jsem opět dnes a již častěji označil jako ležící za instinkty. Proto je důležité odhodlat se přistoupit k tomu, co říká Woodrow Wilson, ne pouze tím myšlením, které je dnes začasté lidem výchovou vštěpováno, nýbrž je důležité, aby se pochopilo hlubším vědění, co dokonce v takových lidech jako Woodrowu Wilsonovi vystupuje jen jako instinkty, co ale potom - formulováno v různých větách - lidi omámí, takže tomu sednou na lep, co ale z oné duše vychází jenom proto, že tato duše je jistým způsobem posedlá podvědomými silami.

O co jde, je přece to. že v těch kruzích Západu, jež drží své vědění v tajnosti, se velmi hledí na to, aby se jisté věci vytvářely tak, aby tento Západ za všech okolností získal nad Východem vládu. Neboť lidé dnes ve svém vědomí říkají, co chtějí, to oč se usiluje, je založit panskou kastu Západu a hospodářskou, otrockou kastu Východu, který začíná u Rýna a jde dále na Východ až do Asie. Nikoli kastu otroků ve starém řeckém smyslu, ale ekonomickou otrockou kastu, otrokářskou kastu, která má být socialisticky organizována, která má přijmout všechny nemožnosti sociální struktury, což však nemá být uplatňováno na anglicky mluvící obyvatelstvo. Jde o to učinit anglicky mluvící obyvatelstvo obyvatelstvem pánů Země.

Nu toto je z oné strany správně myšleno v nejrozsáhlejším smyslu. A přicházím k tomu vyložit nyní něco, co prosím skutečně přijmete tak, abyste si byli vědomi tohoto: Výslovují-li se takovéto věci, tak jsou vysloveny právě pod tlakem dobových událostí a nesmějí se opravdu brát s nevážností. Co zde vyslovím, pečlivě uchovávají v největší tajnosti centra na Západě, o kterých jsem se častěji náznakem zmínil. A na Západě platí za samozřejmost, že se lidé na Východě o těchto věcech nedovědí, které tam na Západě, jak jsem prve řekl, sami vědí pomocí metod, o nichž snad také ještě promluvím, a sice o nich vědí, že se chce pomocí těchto věcí založit vláda nad světem, proto druzí nemají tyto věci vědět - a to je jediný způsob, jak se to může stát.

Hleďte, milí přátelé, od tohoto 5. poatlantického období povstanou v evoluci lidstva zcela určité síly. Vždyť se lidstvo vyvíjí kupředu. Nemůžeme nikdy z malého časového úseku, o kterém máme přehled anthropologicky nebo historicky ve vnější materialistické vědě získat úsudek o těch silách, které vyplývají z evoluce lidstva. Neboť v tomto malém časovém úseku, na který se anthropologicky nebo historicky pohlíží v zevním vývoji, změnilo právě jen velmi málo. Tato věda neví, jak to například zcela jinak vyhlíželo již ve druhém, tím spíše v prvním poatlantickém období nebo ještě dále nazpět. To se může vědět jen pomocí duchovní vědy. A tak můžeme duchovní vědou poukázat na ony síly, které se v budoucnosti vyvinou z lidské přirozenosti samé zcela elementárním způsobem. Že se takové síly, které život na Zemi přetvoří vyvinou z člověka, že se v oněch tajných centrech ví, že je to, co se chce Východu zamlčet, co si chtějí jako vědění uchovat pro sebe. A také se ví, že budou trojího druhu tyto schopnosti, které má dnes člověk v úplném počátku. Budou se vyvíjet z lidské přirozenosti, jako se během evoluce lidstva vyvinuly schopnosti jiné.

Musím vám tuto trojí schopnost, o níž každý vědoucí v těchto tajných kruzích hovoří, a které se v lidské přirozenosti vyvinou, přiblížit následujícím způsobem. Zprvce jsou to schopnosti k tak zvanému materiálnímu okultismu. Touto schopností - a to je právě ideálem britských tajných společností - mají být jisté sociální formy, spočívající v základě industrializace, postaveny na zcela jiný základ. To ví každý vědoucí člen těchto tajných kruhů, že se prostě pomocí jistých schopností, které jsou dnes ještě u člověka latentní, které se ale vyvíjejí, mohou pomocí zákona souznících kmitů ve velkém rozsahu uvést do pohybu stroje a strojních zařízení a jiné věci. Malý náznak najdete v tom, co jsem připojil ve svých mysterijních dramatech k osobě Straderově.

Tyto věci jsou dnes ve vývoji. Tyto věci jsou střeženy v oněch tajných kruzích v oblasti materiálního okultismu jako tajemství. Existují motory, které tím, že se zná příslušná křivka kmitů, mohou být uvedeny nepatrným lidským ovlivněním v činnost do provozu. Tím se umožní nahradit čistě mechanickými silami mnohé, k čemu se dnes potřebují lidské síly. Dnes je tomu již tak, že je na Zemi lidí 1400 milionů, ale práci nevykonává pouze těchto 1400 milionů - jednou jsem to uvedl - nýbrž koná se čistě mechanickým způsobem tolik práce, že se může říci, že Zemi obývá vlastně 2000 milionů lidí, ti druzí jsou právě jednoduše stroje, to znamená, kdyby práce, kterou vykonávají stroje, musela být vykonávána lidmi bez strojů, tak by muselo žít na Zemi o 600 milionů více lidí. Vstoupí-li do oblasti praktického působení to, co nyní nazývám před vámi mechanickým okultismem, což je ideálem oněch tajných center, bude moci vykonávat lidskou práci snad 500 nebo 600 milionu, nýbrž bude moci vykonávat lidskou práci snad 1080 milionu. (Snad jde o omyl v záznamu - snad přednášející vyslovil číslo podstatně řádově vyšší). Tím se umožní, že se v oblasti anglicky hovořícího obyvatelstva stane devět desetin lidské práce zbytečnou. Ale mechanický



okultismus činí možným nejen to, že se bude moci postrádat devět desetin práce, kterou ještě dnes konají lidské ruce, nýbrž učiní tak možným, že se může každé odbojné hnutí potom neuspokojených lidských mas paralyzovat. Schopnost uvést do pohybu motory podle zákona souznicích kmitů, tato schopnost se bude právě vyvíjet hojnou měrou u britsky hovořícího obyvatelstva. To se ví v oněch tajných kruzích. S tím se počítá jako s tím, co bude dáno ještě během pátého poatlantického období jako převaha nad ostatním obyvatelstvem Země.

Ale v oněch kruzích se ví ještě něco jiného. Ví se, že existují ještě dvě jiné schopnosti, které se také budou vyvíjet. A bude se vyvíjet jistá schopnost, kterou bych chtěl nazvat schopností eugenetickou. A tato eugenetická schopnost se bude vynikajícím způsobem vyvíjet převážně u lidí na Východě, a lidí Ruska a u lidí asijského zázemí. A také to se ví v oněch tajných kruzích Západu, že tento eugenetický okultismus se nebude vyvíjet z vrozených vloh Britsky mluvícího obyvatelstva, nýbrž z vrozených vloh právě asijského a ruského obyvatelstva. Tyto skutečnosti se v tajných kruzích Západu znají a s tímto se počítá. Počítá se s nimi jako s jistými impulsy, které musí být ve vývoji v budoucnu činný, Eugenetickou schopností nazývám schopnost vyzvednout plození lidského potomstva z pouhé libovůle a náhody. V obyvatelstvu Východu se totiž vyvinou instinktivně jasné vědění, které bude mít znalost o tom, jak musí paralelně s jistými kosmickými jevy probíhat zákony populace, zákony obyvatelstva, jak se, když se početí usměrni ve shodě s jistými hvězdnými konstelacemi, jak se dá podnět vytvořit přístup k pozemskému vtělení duším dobře uzpůsobeným a ale uzpůsobeným. Jen oni lidé, kteří stvoří rasové pokračování, pokrevní pokračování asijského obyvatelstva, budou moci dosáhnout schopnosti zřít do jednotlivostí, jak to, co je dnes chaotické, libovolné, působí po celé Zemi - početí, narození - jak je to možno učinit v jednotlivém, konkrétním případě v souzvuku s velkými zákony kosmu. Zde totiž nejsou nic platné abstraktní zákony, nýbrž co se tu získá, je konkrétní schopnost, která v konkrétním případě bude vědět: nyní smí být početí nebo nyní nesmí být žádné početí.

Toto vědění, které bude s to snést z nebe impulsy pro morali- zaci nebo demoralizaci Země pomocí přirozenosti člověka samého, tato zvláštní schopnost se vyvíjí jako pokračování pokrevní schopnosti u ras Východu, a to, co se tu jako schopnost vyvíjí, nazývám eugenetickým okultismem. To je druhá schopnost, která zabrání, aby evoluce lidstva probíhala ve světě - co se týká početí a narození - pouze podle libovůle, více či méně náhodou. A nyní pohleďte na nesmírný sociální následek, na nesmírný sociální impuls, který tím nadejde! Tyto schopnosti jsou latentní. Ví se dobře v oněch tajných kruzích britsky mluvícího obyvatelstva, že se tyto schopnosti u obyvatelstva Východu vyvinou. Ví se, že oni sami je nebudou mít ve svých vlohách zprostředkovaných zrozením. Ví se, že by Země nemohla dosáhnout svého cíle, že by nemohla přejít ze Země k Jupiteru, že by se dokonce již poměrně brzy Země odvrátila od svého cíle, kdyby se pracovalo jen se silami Západu. Kdyby se pracovalo jen mechanickými okultními schopnostmi Západu, potom by se ponenáhlu mohla vyvinout na Západě jenom obyvatelstvo bez duše, obyvatelstvo, které by bylo bez duše jak jen možno. To se ví. Proto se usiluje uvnitř vlastního kruhu vyvinout to, co lze vyvinout vlastními schopnostmi: mechanický okultismus a usiluje se ovládnout ono obyvatelstvo, které vyvíjí okultismus eugenetický. Každý vědoucí v těch kruzích Západu říká: Je nutné, abychom ovládli například Indii z toho důvodu, protože jen pokračováním toho, co přichází z indických těl - když se to spojí s tím, co jde na Západě zcela jiným směrem, jenom směrem mechanického okultismu, vzniknou těla, v nichž se mohou vtělit v budoucnu duše, které Zemi přenesou do jejích budoucích vývojových stadií. Anglicky hovořící okultisté vědí, že se

musí zřítci těch těl, která přicházejí z jejich vlastního západního podkladu, a usilují o to ovládnout obyvatelstvo, které poskytne těla, za jejichž pomoci se může přenést vývoj Země do budoucnosti.

Američtí okultisté vědí, že oni jen potom mohou do budoucnosti přenést to, co přenést chtějí, jestliže sami budou pečovat o to, co se vyvine v ruském obyvatelstvu jakožto těla budoucnosti pomocí eu- genetické okultní vloh, když to ovládnou, takže se ponenáhlu uskuteční sociální spojení mezi jejich odumírajícími rasovými vlastnostmi a blížícími psychickými rasovými vlastnostmi evropského Ruska.

O třetí schopnosti, která dnes je latentní a která se vyvine, musím vám říci toto: Je to ta schopnost, kterou bych nazval okultní schopností hygienickou. Teď máme všechny tři: Okultní schopnost materiální, okultní schopnost eugenetickou a okultní schopnost hygienickou. Tato hygienická okultní schopnost je na dobré cestě a nedá na sebe poměrně dlouho čekat. Tato schopnost bude zrát prostě tím, že lidé nahlédnou, že lidský život, když probíhá od zrození ke smrti, probíhá podle procesu, který je zcela identický a procesem nemoci. Procesy nemocí jsou totiž jen speciálními a radikálními přetvořeními docela obyčejného, normálního životního procesu, který probíhá mezi narozením a smrtí, jenže my v sobě neneseme jen síly, které nás činí nemocnými, nýbrž také síly, které nás činí zdravými. A tyto síly činícími nás zdravými, to zná každý okultista, jsou přesně tytéž síly jako ony, kterých se používá tehdy, když se získávají okultní schopnosti, když se tyto síly proměňují v poznatky. Léčivá síla dlící v lidském organismu proměněná v poznání, dává právě okultní poznatky.

Opět to ví každý vědoucí v západních kruzích, že v budoucnu materialistická medicína ztratí půdu pod nohama. Neboť v okamžiku, kdy se vyvinou hygienicko-okultní schopnosti, nebude zapotřebí vnější materiální medicíny, nýbrž bude tu možnost ony nemoci, které nevznikají z karmických příčin a jsou proto neovlivnitelné, léčit profylaktický psychickou cestou, předcházet jim. V tomto ohledu se bude vše měnit. Dnes se to jeví jako pouhá fantazie, ale je to něco, co dokonce velmi brzy přijde.

Celá záležitost, milí přátelé, se má tak, že tyto tři schopnosti neprijdou snad rovnoměrně na celé obyvatelstvo Země. Viděli jste již diferenciaci. Tato diferenciacie má ovšem jen co činit s těly, ne s dušemi, které přecházejí přece od rasy k rase a od národa k národu: ale s těly má velmi mnoho co činit tato diferenciacie. Z těl anglicky hovořícího obyvatelstva nemůže nikdy vzejít schopnost vyvíjet v budoucnu eugeneticko-okultní schopnosti narozením. Budou použity právě na Západě, ale budou použity tím, že se ovládnou východní země a budou se uskutečňovat manželství mezi lidmi Západu a lidmi Východu, bude se využívat toho, co se lze dovědět jen od lidí Východu.

Pro hygienicko-okultní schopnosti jsou obzvlášť způsobilí lidé středních zemí. A je tomu tak, že anglicky hovořící obyvatelstvo nemůže dospět vlohou při narození k hygienicko-okultním schopnostem, ale během doby ve vývoji mezi narozením a smrtí si tyto schopnosti může získat. Tu se mohou stát vlastnostmi získanými. A u obyvatelstva asi východně od Rýna až do Asie budou existovat narozením schopnosti eugeneticko-okultní. A opět je tomu tak, že obyvatelé středních zemí nemohou bezprostředně získat eugeneticko-okultní vlohu narozením, ale během života si ji mohou osvojit, když půjdou do učení k lidem Východu. Tak budou tyto schopnosti rozděleny. Lidé Východu nebudou mít vůbec žádnou schopnost k materiálnímu okultismu, mohou hojen přijmout, když se jim dá, když se nebude před nimi

zatajovat. A vždy se mohou najít prostředky udržet ho v tajnosti, zvláště když jsou druzí tak bláhoví, že nevěří věcem, které říká někdo, kdo je již s to do těchto věcí přibližně nahlédnout. Tedy lidé Východu a lidé středních zemí budou muset získat materiální okultismus ze Západu.

Dostanou právě jeho požehnání - produkty. Hygienický okultismus, ten se bude především vyvíjet ve středních zemích, eugenetický v zemích Východu. Ale musí se mezi lidmi uskutečnit komunikace. To je něco, co musí být přijato do sociálních impulsů budoucnosti, to je něco co činí nutným, aby lidé nahlédli, že mohou žít po celé Zemi v budoucnosti jen ještě jako lidé v celku. Neboť chtěl-li by Američan žít jen jako Američan, tak by sice mohl dosáhnout nejvyššího hmotného efektu, ale přivolal by na sebe prokletí, že by nikdy nemohl vyjít nad hranice zemského vývoje. Odsoudil by se, kdyby nehledal sociální vztahy k Východu, že by byl jako duše po nějaké inkarnaci připoután k zemské oblasti a strašil by jen v této zemské oblasti. Země by byla vytržena ze své kosmické souvislosti a tyto duše všechny by musely strašit. Člověk Východu by naproti tomu, kdyby nepřijal se svými eugeneticko-okultními schopnostmi to, co tíhne dolů k Zemi, materialismus Západu, takový člověk by ztratil Zemi. Byl by pouze vtažen do nějakého psychicko-spirituálního vývoje a ztratil by zemský vývoj. Země by se jaksi pod ním propadla, nemohl by mít plody pozemského vývoje.

Musí nastoupit důvěra mezi lidmi v hluboce nejnvtřnějším smyslu. To právě ukazuje tento pozoruhodný vývoj člověka budoucnosti. Spočívá proto v rozumném smyslu center Západu pěstovat věci jen takovým způsobem, jak je pěstovat mohou. Není na lidech Západu zvláště hledět na to, co se na Východě vyvíjí z hlediska lidí Východu, co se u druhých vyvíjí, to musí zůstat přenecháno druhým. To je to, co si máme velmi, velmi hluboko zapsat do duše, že zde je dosaženo bodu, kde vina a nevina nebo podobné pojmy ztrácejí vůbec svůj význam, kdy se jedná o to brát věci v nejhlubším smyslu zcela vážně, protože obsahují vědění, které jedině je způsobilé přejít v budoucnosti do vedení lidstva.

Je velmi důležité pozorovat tyto věci jistým způsobem. Neboť uvažte, milí přátelé, že se po celé Zemi vyvíjejí diferencovaně podle různých lidí, podle lidí Západu, středních zemí a Východu trojí okultní schopnosti, které se jaksi proplétají, a to tak se proplétají, že člověk Západu má vlohu k materiálnímu okultismu od narození, ale může si získat okultismus hygienický, že člověk středních zemí má narozením především vlohu pro hygienický okultismus, že si ale může získat, kdy se mu to dá, ze Západu okultismus materiální a z Východu eugenetický, že člověk Východu má narozením vlohu pro eugenetický okultismus, že si ale může osvojit, ze středních zemí okultismus hygienický. Tyto schopnosti vystupují diferencovaně rozděleny na lidstvo Země, ale zároveň tak, že se proplétají. A tímto proplétáním bude právě podmíněn budoucí sociální svazek celku po celé Zemi.

Existují ale překážky pro vývoj těchto schopností: a jsou různého druhu, a jejich působnost je vlastně komplikovaná. Tak například právě pro lidi středních zemí a východních zemí je významnou překážkou vyvinout schopnosti, které tu mají přijít, zejména vědomě, když v nich působí silné antipatie proti lidem západních zemí, když tyto věci nemohou být pozorovány objektivně. To je překážka pro vývoj těchto schopností. Naproti tomu se podporuje právě jistým způsobem vloha pro nějakou okultní pozdější schopnost, když se vyvíjí z jistých instinktů nenávisť. To je velmi zvláštní jev. Neboť ptáme-li se přece tak často - zde je totiž něco, co by mělo být pozorováno správně objektivně. Proč se vlastně v oblasti západních zemí tak nesmyslně nadávalo? To také z instinktů směřuje již k těmto schopnostem. Neboť

nic nebude více podporovat to, co spočívá v nejhlubších impulsech západního okultismu, než když se vyvíjejí nepravdivé, ale jaksi jako svatě pocíťované pocity, které mohou pokládat lidi Východu, zejména lidi středních zemí za „barbary“. Materiálně okultní vlohy se podporují právě například onou náladou, která je v Americe tak zvanou „náladou křížáckého tažení“. Tato spočívá v tom, že Amerika je prý povolána přinést celé Zemi svobodu a právo, a kdo ví jaké jiné krásné věci. Lidé tomu samozřejmě věří. Zde není řeč o nějakém obvinění. Lidé věří, že činí křížácké tažení. Ale právě v tom, že se věří v něco nesprávného, v tom spočívá podpora jistého smčni. Kdyby říkali vědomč nesprávné věci, potom by tu tato podpora nebyla. Tak je na jedné straně to, co se dnes děje, nekonečnou podporou, na druhé straně překážkou právě pro vývoj oněch schopností, o nichž se musí říci, že jsou dnes ještě u většiny lidí skryté, že se chtějí ale v budoucnosti vyvíjet a že hluboce zasáhnou do sociální struktury lidí budoucnosti.

Pomyslete jen, milí přátelé, jak se vám porozuměním a pochopením prožhne a naplní vše to, co se v současnosti děje, když si povšimnete všeho, co je zatím, když poznáte, že za vším tím, co se dnes říká vědomě, často vědomě, spočívají nevědomé instinkty, které odpovídají těmto vývodům. Nejdůležitější skutečností přitom je to, že pomocí zcela zvláštních vývojových dějů má právě britsky hovořící obyvatelstvo takováto tajná okultní centra, která tyto věci znají, která vědí, jaké schopnosti budou mít v budoucnu jako příslušníci anglicky hovořícího obyvatelstva a jaké schopnosti budou scházet, kteří také proto vědí, jak musí zařídit sociální strukturu, aby to, co jim schází, mohli také postavit do své služby. Ve směru těchto věci působí ale instinkty, a tyto instinkty také již působily, působily nesmírně, působily významně.

Jeden zvlášť použitelný prostředek, chce-li se zavést do správného směru to, co může být podněcováno západním okultním věděním, je zpracovat Východ tak, aby svůj sklon vyvíjet pouhé náboženství bez vědy podržel i v budoucnu. Vůdcové západních tajných kruhů se budou proto starat, aby to, co není ani pouhým náboženstvím ani pouhou vědou, nýbrž syntézou obou, spolupůsobením vědění a víry, tam neexistovalo. Ale budou se také starat o to, aby ona věda, která ovšem také přechází k obsahu náboženství, působila pouze ve skrytu, aby pronikala při dobývání britské světové nadvlády pouze důležitější záležitosti lidstva a politické vedení. Při šíření světové nadvlády nesmírně pomůže, když Východ pokud možno nepronikne náboženské představy vědou.

Pomyslete, jak právě vše ruské vychází tomuto západnímu úsilí vstříc. Na jedné straně je ještě dnes v Rusku snaha být zbožným ale nepronikat obsah zbožnosti spirituální vědou, zůstávat jaksi v nejasné mystice. Tato nejasná mystika, ta by dobře podporovala to, co chce Západ jako nadvládu nad Východem.

Na druhé straně se jedná o to učinit vědu, která pro Zemi existuje, co možná ateistickou. A v tom směru vykonala právě kultura britsky hovořícího obyvatelstva v novější době nesmírně mnoho plodného. Toto britsky hovořícího obyvatelstvo si nemůže opravdu naříkat. Dosáhlo něčeho nesmírného, neboť rozšířilo v podstatě své vědecké zaměření vědou bez náboženství, ateistickou vědu po celé Zemi. Ovládlo celou Zemi. Goetheanismus, který je zcela vědomě opakem toho, nemohl přece vzejít dokonce ani v zemi Goethově, je dokonce v zemi Goethově dosti neznámou věcí! To, co dnes jako intelekt ovládlo vědu, to se koná ve smyslu toho, co se má stát zjevným jako zevní výraz vědy, která je pěstována v tajnosti v oněch skupinách, ale tam je pěstována jako syntéza vědy a náboženství. Pro vnější svět smí

existovat jen věda atheistická, pro vnitřní skupiny, které chtějí řídit chod světových událostí existuje věda, která je současně náboženstvím, náboženství, které je současně vědou.

Nejlépe budou mít v ruce Východ, udrželi-li mu náboženství bez vědy. Nejlépe budou mít v ruce střední země, když se jim vstíjí, protože si náboženství vstíjí nedají, věda bez náboženství. O tyto věci usilují zcela vědomě ti, kdo ve zmíněných skupinách jsou jako vědoci, ostatní pak o ně usilují instinktivně. A když vlády středních zemí, pocházející z přežití doby, jsou smeteny, není tu ve středních zemích nejprve nic, co může být na toto místo dosazeno. To také ztěžuje posoudit správně celé světově-historické postavení současnosti. Celý svět se zabývá otázkou viny nebo nevin, nebo příčiny této válečné katastrofy. Ale všechny tyto věci se objeví v pravém světle jen tehdy, když je pozorujeme na pozadí toho, co jako působivé síly nevystupuje ovšem ve vnějších fenoménech. O těchto věcech se nedá usuzovat podle těch kategorií podle těch myšlenkových kategorií, podle nichž se obyčejně usuzuje, když se nadhodí otázka viny nebo nevin - právě z těch důvodů, které jsem vám dnes vyložil.

Vím velmi dobře, že dnes, kdy se dokonce již Willson nazývá papežem 20. století, ale ne ve smyslu pejorativním, nýbrž pochvalným, protože on je opravdu oprávněně laickým papežem 20. století, vím, že i ve středních zemích se postupně vyvine zkalený úsudek o průběhu této světové války, jak se nyní nazývá, nebude-li se brát ohled na správné kladení otázek. Každý dokument to dokáže, co říkám. Ale musíme dokumenty vidět na správném podkladě. Musíme především mít možnost získat si úsudek. Tento úsudek vyplyne v tomto případě jen tomu, kdo si může přinést na tyto věci trochu světla z druhé strany prahu.

Neboť hleďte, milí přátelé, obávám se, že na základě těch věcí, které se nyní, můžeme říci, den ze dne objevují, se budou uplatňovat stále falešnější a falešnější cesty úsudku, že stále méně lidí bude mít sklon zabývat se otázkou tak, aby tento přístup mohl být plodným. Domnívám se, že lidé si budou činit podivné myšlenky, když se nyní dovídají z novin - ať je to pravda, nebo to není pravda, pravdou by to ale mohlo být - že odstoupivší německý císař říká: Nebyl jsem vůbec při tom, když se dělala válka - to jste četli v posledních Listech - to udělali Bethmann a Jagow.

To je ovšem neslýchané, když se něco takového vysloví z těchto úst, samozřejmě neslýchané! Ale všude jsou úsudky v tajnosti ovlivňované, které se potom ocitnou takovými věcmi na falešné cestě. Hleďte například, o co se tu vlastně jedná, to je to, že musíme skutečně brát ohled zcela přesně na skutečnosti, abychom si mohli klást správně otázky. Potom se již uvidí, že opravdu hluboká, tragická nutnost, která spočívá v základě této katastrofy, nebude se smět brát tak povrchně, jak se to často děje. I povrchní události se nesmějí brát povrchně.

Chci vás upozornit na jeden případ uvidíte hned potom, proč takovou jednotlivost vyzdvihují. Již před nějakou dobou jsem zde vykládal, že bylo vlastně jistě mnoho událostí, řada skutečností v Německu, které by byly mohly vést k válce, které ale potom byly přerušeny, které k ní nevedly, kdežto skutečně to, co vedlo k válce, začalo v podstatě působit na základě jistých předpokladů teprve pozdě, a vůbec to není v žádné souvislosti s jinými věcmi. Nechci dnes opakovat, co jsem vám již řekl v tomto směru, ale chtěl bych vám dnes dát na uvážení, abyste viděli, jak ve světových dějinách do sebe, mohl bych říci, zapadají ty věci, které působí jako vnější symptomy, zatím co za nimi stojí velké věci, o nichž jsem vám dnes hovořil.

Hled'te, milí přátelé, můžeme si položit otázku: Mohla by celá válečná katastrofa, jak nastala v červenci nebo v srpnu 1914. mít podle okolností také jiný průběh než ten, který měla? Nechci se nyní zabývat tím, zda by tato katastrofa mohla být odvrácena nebo ne, to je jiná záležitost, ale chci položit otázku: Mohla by tato katastrofa probíhat jinak? Nu, byla by mohla probíhat jinak, to by bylo úplně myslitelné, ačkoliv říkat tyto věci dodatečně, řekl bych, má jen metodickou cenu. Ale bylo by to myslitelné podle událostí a také podle okultního pozadí, že celá katastrofa by byla probíhala jinak. Musí se usuzovat po vrstvách. To, co nyní říkám, platí ovšem zase jen pro jistou vrstvu skutečností. A v této vrstvě skutečností můžeme usuzovat asi takto. Můžeme říci: Bylo by bývalo možné, že by válka 1914 byla začala tak, že by německé vojsko táhlo na Východ, a čekalo by se, zda tím, že vznikla válka na Východě, bude následovat potom také válka na Západě. Bylo by myslitelné, že by se táhlo s hlavními silami německého vojska proti Rusku, že by se proti Západu zanechávala pouze obrana a čekalo by se, zda Francouzi, kteří v tomto případě neměli žádnou spojeneckou povinnost, zaútočí. Francouzi by neměli v tomto okamžiku žádnou spojeneckou povinnost, kdyby se válka na Východě nebyla vyhlásila, nýbrž kdyby se čekalo, až ruská vojska skutečně vpadnou. Ona by byla totiž skutečně vpadla, o tom není sporu, že by byla vpadla. Netvrdím nyní, že by před pěti lety nebyla jiná hypotéza, která by mohla jít jiným směrem, ale v roce 1914 to nebylo již téma, které by mohlo jít jiným směrem, ale v roce 1914 to nebylo již možné. V této vrstvě skutečností mohlo by se myslet, že válka na Východě by byla dospěla k základnímu obratu. To by bylo možné. A přesto to bylo nemožné. Bylo to vlastně skutečně nemožné z toho důvodu, protože na Východ neexistoval žádný německý plán polního tažení. Nikdy se na to nepomyslelo, že by válka mohla nastat jinak, než že Německo by bylo k útoku na Rusko vyprovokováno, že by tím byl dán pro Francii casus foederis ve smyslu jejího spolenectví s Ruskem, a že Německo potom musí vést válku na dvou frontách.

Nyní se vycházelo z axiomu, který se vytvořil v německé strategii od počátku 20. století, z toho, že tato válka na dvou frontách nemůže být vedena jinak než ofenzivně. Byl tu jen ten válečný plán, že se vpadne přes Belgii rychle na Západ a že Francie bude donucena k separátnímu míru - to byla jistá iluze, ale ty iluze tu byly - a potom že se vrhnou masy vojska na Východ. Nu prosím, uvažte, co je takový strategický plán, je vypočítáván pro každou jednotlivost, pro každý den. Počítá se přesně, jak dlouho to smí trvat ode dne, kdy nastane ruská všeobecná mobilizace, až je dán první rozkaz pro německou mobilizaci, která potom nemůže čekat, nýbrž pokračuje, protože prvním nárazem je ruská všeobecná mobilizace. Den na to, druhého dne polom třetího dne musí nastat to a to. Posečká-li se jen jeden den po ruské generální mobilizaci, tak je celý plán zmařen a nelze ho provést. To je to, co vás prosím uvážit, že se bezděčně přihodilo něco takového, to tedy skutečně bylo v daném okamžiku rozhodující, kdy vůbec žádná středoevropská politika neexistovala. To je ovšem to podstatné, že žádná středoevropská politika neexistovala. Neboť Bethmann mluví dnes ještě stále nesmysl nebylo to k zoufání, když Bethmann v říšském sněmu říkal své nejneuvěřitelnější, své nejnemožnější věci, ale říká je ještě dnes. Neexistovala vůbec žádná politika, nýbrž jen strategie, ale strategie, která byla vybudována pro zcela určitý případ. Zde se nemohlo nic měnit, zde se nemohlo dokonce ani pokud jde o časové určení bodu nic měnit.

Prosím vás, abyste tedy uvážili, že z vnějšího podnětu nikdo nepotřeboval v Německu chtít válku, ona přece musela vzniknout. Nebylo vůbec zapotřebí ji chtít. Prosím, abyste si toho všimli. Ona musela vzniknout jednoduše z toho důvodu, protože zcela automaticky samozřejmě v tom okamžiku, kdy Rusku vydává rozkazy k všeobecně mobilizaci, jako když

se ručička hodin posune na dvanáctku, vzniká v německém vojevůdci myšlenka: Nyní musím mobilizovat. Od tohoto okamžiku jde všechno automaticky. Nevzniká to vůbec z volního impulsu, vzniká to tím, že se to po léta připravovalo. Zcela automaticky na ruskou všeobecnou mobilizaci následuje vpád přes Belgii do Francie, protože se to pokládá za jediné rozumné. Císaři se to nemohlo říci, protože - jak jsem vám již vyprávěl - se vědělo: Ten je tak indiskrétní, že když by se mu to dnes řeklo, tak to ví zítra celý svět. Že byl přes Belgii učiněn vpád do Francie, to se dověděl teprve v té hodině, když se mobilizovalo. Podobných věcí bylo velmi mnoho.

Prosím milí přátelé, abyste si těchto věcí povšimli, pak si řeknete: V Německu vůbec právě nebylo zapotřebí válku chtít - válka musela vzniknout. Říkám, když se zůstává v této rovině skutečností. Ovšem můžete přejít k jiné rovině skutečností: ale tu přijdete ke zcela spletitým otázkám.

Je tomu skutečně tak, že člověku tu něco velkého, něco, co se stávalo katastrofou lidstva, připomíná historku o ctihodném rektoru Kaltenbriinnerovi, kterou jsem vám vyprávěl ve vztahu k Hammerlingovi. Vzpomínáte si, ž jsem vám vypravoval, když si představíme osobnost Roberta Hammerlinga a rozumíme-li jí. tak se řekněme: Co v této osobnosti působí, pochází z velké části z toho, že přišel v určité době jeho gymnazijní učitel do Terstu a svou dovolenou mohl trávit v Benátkách, že tedy přišel na pobřeží Jaderského moře. Celá vnitřní struktura tohoto Hammerlinga závisí na tom, že mohl deset let jako gymnazijní učitel - neboť jenom tím mohl být po svém předcházejícím vývoji - žít v Terstu u Jaderského moře. Ale jak se tam dostal? Vyprávěl jsem vám to. Napsal žádost, když byl ve Štýrském Hradci suplentem, o uvolněné místo v Budapešti. Pomyslete, napsal žádost, kdyby ji úřad obdržel a schválil, byl by Hammerling přišel na celých deset let do Budapešti. Celá osobnost básníka by byla zrušena, nebyla by tu, kdo ji zná. ten to ví. Jak to přišlo, že nešel do Budapešti, nýbrž do Terstu? Ctihodný rektor Kaltenbrunner, kterému musela být žádost nejprve předána, ji zahrabal, nechal ji v zásuvce tak dlouho ležet, až místo v Budapešti bylo obsazeno. A když bylo místo obsazeno a Hammerling řekl: Pro boha, já bych byl tak rád dostal to místo v Budapešti! Tu ctihodný rektor Kaltenbrunner zčervenal a řekl: Ach bože, já jsem na to docela zapomněl, žádost leží ještě v mé zásuvce! A Hammerling byl zachráněn, aby přišel do Budapešti. Po druhé, když se Hammerling hlásil do Terstu, to ctihodný rektor Kaltenbrunner po této příhodě nezapomněl poslat dále. Hammerling přišel do Terstu a tím se stal „Hammerlingem“. Táži se vás. Uvedl ctihodný rektor Kaltenbrunner Hammerlinga jako básníka do světa? A přece není žádný jiný původce mezi vnějšími fenomény, než že se Hammerling stal „Hammerlingem“ nedbalostí ctihodného Kaltenbrunnera, rektora ve Štýrském Hradci. Proniknout za věci, to je možné jen tím, že se pěstuje sympto- matologie, neboť tato symptomatologie, ta přivede člověka k tomu hodnotit vnější vývoj, vnější jevy správným způsobem a vidět to, co za symptomy stojí. To je důležité. To je to. čeho bych chtěl stále více dosáhnout.

Pohlížíme-li na tuto katastrofu současnosti, pak nenajdeme právě snadno možnost dostat se ze zmatků. Pozorujte jen velkou nesnáz, která tu je. Předpokládejme, že by se Mr. Orsy zaměřil na to dokázat pouze z vnějších dokumentů, že nemá žádnou vinu na vypuknutí války. To se může samozřejmě dokázat tak snadno, jak jen možno. Z vnějších dokumentů lze zcela striktně uvést důkaz, že britská vláda je zcela nevina na vypuknutí této války. Ale všude se jedná o to. jakou závažnost mají tyto důkazy. Můžete to proniknout jen tehdy, když si položíte otázku, jak jsem po léta jí zde kladl: Byla by například britská vláda s to, aby

zabránila vpádu do Belgie? Na to musíte říci: Ano, byla by bývalo a to tomu zabránit. Neboť lo je právě to, co jsem opět požadoval ve svém memorandu, aby se před světem uvedly prostě skutečnosti. Vedly by právě na jedné straně k tomu, že by se musel onen pán, který nyní dezertoval do Holandska, již tehdy nějak vypařit. Snad to souvisí s tím, že moje memorandum našlo tak mělo ohlasu i u těch kteří je posoudit mohli. Ale požadoval jsem, aby se události především vyprávěly od minuty k minutě, prostě bez přibarvování tak, jak se odehrávaly ve stejné době v Berlíně a v Londýně mezi půl pátou hodinou v sobotu - víte, že v sobotu večer byla podepsána o půl páté v Berlíně mobilizace - a půl jedenáctou v noci. Tyto rozhodující události, do nichž nezasahovalo nic z toho všeho, o čem svět hovořil, prostě vypravovány podávají důkaz, že by bylo bývalo možné, aby britská vláda zabránila vpádu do Belgie. Nezabránila! Proto byl o půl jedenácté v sobotu večer jediný rozkaz, k němuž se vzchopilo Jeho Veličenstvo proti vůli německé strategie, zadržet vojsko, nenechat ho pochodovat na Západ, nýbrž dělat na Západě jen defenzívu - tento jediný rozkaz byl v sobotu večer o půl jedenácté odvolán a zůstalo při staré strategii. Tu ale musí být potom události v sobotu večer mezi půl pátou a půl jedenáctou v noci vyprávěny, řekl bych skutečně od minuty k minutě, skutečnosti by měly být prostě vyprávěny. Potom právě vystoupí zcela jiný obraz, především takový obraz, který vede k tomu, abychom kladli otázky správně.

Nyní vzniká obava, aby se světová veřejnost nedala ovlivnit tím, co se nachází v archivech, ale skutečnostmi, které jsou rozhodující, které se udály v sobotu večer od půl páté až do půl jedenácté v noci. Ty pravděpodobně nepříjdou nikdy z archivů do světa, neboť pravděpodobně nebyly vůbec zapsány, to znamená, byly napsány, ale nebyly zapsány tak, že se to najde v zápisech v archivech.

Hled'te, milí přátelé, opatrnost v úsudku, to je to, co se také musí získat. Můžeme-li získat tuto opatrnost v úsudku, tak je to velká pomoc pro vývoj oněch skrytých schopností, o nichž jsem vám právě dnes vypravoval, který se musí vyvinout v budoucnosti lidstva, které jsou diferencovány trojčlenné po celé Zemi. A potom již přijdete na to, že jsem před osmi dny skutečně nevyvinul jako nějaký abstraktní program na základě nějakých intelektuálních myšlenek to, co jsem označil jako jediné oprávněné řešení sociální otázky, pokud je dnes možno v uvedeném smyslu o takovém řešení hovořit.